

Rad na službenom putu

Gordana Muraja *

Rad na službenom putu česta je tema pitanja korisnika. Pritom se čini da najviše nedoumice izaziva upravo radno vrijeme na službenom putu, jer najčešće dobivamo pitanja kako obračunati redovni i prekovremeni rad, te koliko odmora radniku nakon službenog puta poslodavac treba omogućiti. Stoga se u ovom članku razmatraju upravo te teme.

1. Što je službeni put i kako je uređen?

Zakon o radu (Narodne novine, br. 93/14., 127/17., 98/19, 151/22, Odluka o nedavanju vjerodostojnog tumačenja 46/23, odluka USUD U-I-242/2023 64/2023., dalje ZR) ne uređuje službeni put kao poseban pojam, niti se ugovorima o radu uređuju pitanja koja se odnose na obvezu radnika da po nalogu poslodavca otputuje na određeno mjesto rada i tamo obavi neki posao. Ipak, situacija je posve jasna kad se odredbe ZR-a o uređenju odnosa između radnika i poslodavca primijene na situaciju kad je poslodavac radnika uputio na službeni put.

Zapravo je sve do dovoljne mjere normirano odredbama ZR-a: članak 7. utvrđuje da je poslodavac obavezan u radnom odnosu radniku dati posao te mu za obavljeni rad isplatiti plaću, a radnik je obavezan prema uputama koje poslodavac daje u skladu s naravi i vrstom rada, osobno obavljati preuzeti posao.

Stavak 2. članka 7. ZR-a utvrđuje da poslodavac ima pravo pobliže odrediti mjesto i način obavljanja rada. Stalno mjesto rada se ugovara, a upravo zbog toga što se može dogoditi da rad treba obaviti na mjestu rada različitim od ugovorenog, u ugovorima o radu čest je uglavak da će radnik posao obavljati na ugovorenom mjestu rada, a po potrebi i na drugim mjestima u kojima poslodavac obavlja poslovne aktivnosti i u kojima je poslove potrebno obaviti.

Članak 60. ZR-a radno vrijeme određuje kao vrijeme u kojem je radnik obavezan obavljati poslove prema uputama poslodavca, na mjestu gdje se poslovi obavljaju ili drugom mjestu koje odredit poslodavac.

Vidljivo je da u odredbi o temeljnim obvezama zapravo sve piše: od toga da poslodavac može odrediti mjesto i način obavljanja rada iz čega slijedi da može radnika poslati na službeni put, pa do toga da poslodavac taj rad treba platiti. Tu su i druge odredbe ZR-a koje se primjenjuju na svaku radnu obvezu radnika, pa onda i na vrijeme koje radnik provede na službenom putu.

Iz svih spomenutih odredbi ZR-a slijedi da obveza obavljanja posla prema uputama koje je dao poslodavac obuhvaća i obvezu odlaska na službeni put i rada na službenom putu.

Poslodavac, dakle, radniku može naložiti rad u mjestu na koje će radnik otputovati da bi na određeno mjesto obavio određeni posao. Službeni put je, kako utvrđuje članak 7. Pravilnika o porezu na dohodak, putovanje do 30 dana neprekidno, poduzeto radi obavljanja u nalogu za službeno putovanje određenih poslova u vezi s djelatnošću poslodavca. Stavak 14. istog članka utvrđuje da se pod službenim putovanjem u inozemstvo smatra službeno putovanje do 30 dana neprekidno iz Republike Hrvatske u stranu državu i obratno, te putovanje iz jedne strane države u drugu i iz jednog mjesta u drugo mjesto na teritoriju strane države.

2. Što je dnevnic?

I definicija dnevnice nalazi se u Pravilniku o porezu na dohodak, koji u stavku 11. definira dnevnicu kao *naknadu za pokriće izdataka prehrane, pića i prijevoza u mjestu u koje je radnik upućen na službeno putovanje i to iz mjesta u kojemu je mjesto rada ili iz mjesta prebivališta/uobičajenog boravišta radnika koji se upućuje na službeno putovanje u drugo mjesto (osim u mjesto u kojemu ima prebivalište ili uobičajeno boravište), a udaljenosti najmanje 30 kilometara.*

Dakle, dnevnic *nije* plaća za obavljeni rad. Za obavljeni rad radnik je plaćen plaćom koju mu je poslodavac dužan isplatiti za rad, a koja uključuje i dane u koje je radnik bio na službenom putu. Kao što je poznato svim putnicima, na putu se više troši pa se to odnosi i na radnika. To priznaje i zakonodavac, zato se dnevnic isplaćuje. Budući da se radi o nadoknadi troška, to je istovremeno i razlog da se dnevnic može radniku isplatiti bez obračuna poreza i javnih davanja, u skladu s pravilima koja postavlja Zakon o porezu na dohodak i Pravilnik o porezu na dohodak.

No, za obavljeni rad radnik je plaćen po redovnom rasporedu radnog vremena, najčešće za 8 sati rada u 5-dnevnom radnom tjednu. Sve preko toga je prekovremeni rad.

3. Radno vrijeme na službenom putu

Kao osnovna tema se dalje nameće pitanje koliko radnik zapravo radi na službenom putu i što se sve ubraja u radno vrijeme.

Radno vrijeme radnika utvrđuje se prema ugovorenom redovitom radnom vremenu. Isto toliko radno vrijeme radnik treba odraditi i na službenom putu, osim ako je s poslodavcem dogovorio drugačije. Jer, ne treba zaboraviti da osobite prilike mogu dovesti i do različitih dogovora,

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnik, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik.muraja.com

radni odnos je u prvom redu ugovorni odnos pa ostaje mogućnost drugačijeg uređenja za sve ono što nije posebno propisima uređeno tako da se ne može promijeniti posebnim dogovorom između ugovornih strana.

3.1. Pravo na stanku

Radnik tijekom radnog vremena i na službenom putu ima pravo i na dnevnu stanku, u skladu s člankom 73. ZR-a, koja se ubraja u radno vrijeme pa ni stanku ne bi trebalo zaboraviti. Često se čini da se upravo na pravo na stanku za vrijeme radnog vremena na službenom putu ne obraća previše pozornosti, odnosno da je općeniti stav da uobičajene neučinkovitosti korištenja vremena na službenom putu nadomještaju činjenicu da radnik ima pravo na stanku. No čekanje na sastanak koji kasni ili čekanje uzrokovano drugim razlozima - nije stanka. I u slučaju kad je bilo puno praznog hoda, radnik ima pravo na to da stanku iskoristi u njenom punom trajanju, i da za to vrijeme radi što ga je volja.

3.2. Dnevni odmor na službenom putu

ZR u članku 74. utvrđuje da radnik ima pravo na dnevni odmor u trajanju od najmanje dvanaest sati neprekidno tijekom svakog vremenskog razdoblja od dvadeset četiri sata. Ista se odredba primjenjuje i na radnika na službenom putu. Put na odredište, kao i put s odredišta ne uračunavaju se u odmor.

4. Tjedni odmor

Tjedni odmor posebno je izazovna tema ako se govori o pravu na tjedni odmor radnika koji je po nalogu poslodavca nakon redovno odrađenog radnog tjedna upućen na službeni put, primjerice na školovanje, na kojem je proveo subotu i nedjelju. Tu se postavlja pitanje tjednog odmora, u ovakvom slučaju nakon službenog puta.

ZR u članku 75. utvrđuje da radnik ima pravo na tjedni odmor u neprekidnom trajanju od najmanje dvadeset četiri sata, kojem se pribraja dnevni odmor iz članka 74, dakle dvanaest sati, što zbrojeno iznosi 36 sati između kraja rada i početka narednog radnog dana. Ako radnik zbog rada koji mu je naložio poslodavac nije mogao iskoristiti svoj tjedni odmor u trajanju od 36 sati, stavak 4. članka 75. obvezuje poslodavca radniku osigurati zamjenski tjedni odmor *odmah po okončanju razdoblja koje je proveo na radu, zbog kojeg tjedni odmor nije koristio ili ga je koristio u kraćem trajanju.*

No i radnik na službenom putu koji možda traje više tjedna također ima pravo na tjedni odmor, s time da on odmor provodi na putu ako boravak u mjestu na koje je upućen zahvaća vremensko razdoblje predugačko da bi radnik morao i mogao raditi bez odmora pa mu odmor mora biti omogućen na službenom putu.

5. Uračunava li se put do odredišta u radno vrijeme?

Na stranicama Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike može se pronaći mišljenje¹ objavljeno 4.1.2023. u kojem iz teksta slijedi da je Ministarstvo stajališta da se vrijeme provedeno na putu ne uračunava u radno vrijeme. U prvom se dijelu odgovora ukazuje da iako radnik čitavo vrijeme provedeno na službenom putu efektivno ne obavlja ugovorene poslove, njegovo radno vrijeme se određuje prema njegovom ugovorenom redovitom radnom danu, bez obzira na vremensko trajanje službenog puta. Nakon toga, u zadnjoj rečenici Ministarstvo iznosi tvrdnju da poslodavac mora voditi računa da radniku, ne uračunavajući pritom vrijeme provedeno na putu (*u odmor, op. a.*) osigura pravo na odmore u minimalnom trajanju koje propisuje Zakon o radu.

Za pretpostaviti je da se stajalište Ministarstva zasniva na sudskoj praksi jer VSRH je u revizijskoj odluci Revr 50/12-2² od 11. siječnja 2017. zauzeo stajalište:

Vezano za početak radnog vremena na službenom putu, radi utvrđivanja eventualnih dodataka na plaću za prekovremeni rad iz čl. 39. KU, treba uzeti da radno vrijeme službenika i namještenika na službenom putu počinje teći od trenutka kada službenik ili namještenik počne obavljati poslove svog radnog mjesta na službenom putu, pa tako vozačima i drugim službenicima kad obavljaju poslove pratnje, osiguranja i sl. počinje teći od početka službenog puta, dok ostalim službenicima i namještenicima počinje teći tek od njihovog aktivnog angažiranja u obavljanju poslova njihovog radnog mjesta na službenom putu.

Međutim, to je stajalište zapravo teško razumjeti i opravdati.

Ako je poslodavac radnika uputio na službeni put u mjesto do kojeg treba duže putovati, nije jasno zašto bi taj put trebao biti na račun radnikovog slobodnog vremena. Vrijeme je vrijednost koja se ne može ni vratiti ni platiti ni poslodavcu, ali isto tako ni radniku. Vrijeme za koje ni sa kime nije ugovorio da će raditi je privatno vrijeme radnika, koje radnik može ulagati u što god ga je volja. Zato nije jasno po kojem bi to načelu radnog prava poslodavac trebao od radnog vremena izuzeti vrijeme uloženo u put do odredišta službenog puta. Želi li poslodavac da radnik na nekom udaljenom mjestu obavi neki posao, morao bi biti spreman i put uračunati u radno vrijeme jer on također troši vrijeme radniku, a s druge strane, radnik nije prihvatio obvezu za poslodavca putovati bez naknade za vrijeme provedeno na putu.

6. Prekovremeni rad na službenom putu

I na službenom putu je moguće raditi prekovremeno. Ako radni angažman na odredištu traje duže od ugovorenog radnog vremena, za sate preko ugovorenog redovnog radnog vremena radnik ima pravo na naknadu za prekovremeni rad.

¹ <https://uznr.mrms.hr/sluzbeni-put-i-prekovremeni-rad/>

² Odluka je dostupna na Portalu sudske prakse, sudskapraksa.csp.vsrh.hr

Kako će se naknada obračunati zavisi od ugovora o radu, odnosno od uređenja u aktima čija je primjena ugovorena, a kojima je ugovorena naknada za rad preko ugovorenog radnog vremena.

Za primjer se mogu uzeti uređenja Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i zaposlenike u javnim službama koji u članku 59. stavku 1. točki 1. utvrđuje da je dodatak za prekovremeni rad 50%, ali to je samo primjer jer se postotak ugovara i postoje kolektivni ugovori u primjeni kojima je ugovoren manji postotak³.

7. Povećanje plaće za rad subotom i nedjeljom na službenom putu

ZR pravo na povećanu plaću utvrđuje člankom 94, koji propisuje pravo radnika na povećanu plaću u visini i na način određen aktima radnog prava, a za rad nedjeljom utvrđuje da povećanje ne može biti manje od 50%.

Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama u članku kojim uređuje dodatke na plaću utvrđuje da se dodaci zbrajaju, a to je svojim tumačenjem potvrdilo i Povjerenstvo za tumačenje TKU koje je 29. svibnja 2024. objavilo Tumačenje br. 24/24 u kojem navodi dodatke na plaću na koje službenik ima pravo:

Na temelju članka 59. TKU-a, zaposlenik koji je upućen na službeno putovanje subotom i/ili nedjeljom ima pravo na uvećanje plaće za rad subotom i nedjeljom, neovisno o tome je li mu za te dane isplaćena dnevica i jednokratna naknada zbog povećane odgojno-obrazovne odgovornosti. Ukoliko rad subotom i/ili nedjeljom prelazi okvir ukupnog tjednog zaduženja zaposlenika, rad subotom i/ili nedjeljom obračunava se i isplaćuje kao prekovremeni rad. Osim toga, zaposlenik ima pravo i na dodatak na plaću za rad subotom i/ili nedjeljom. Dodaci na plaću za prekovremeni rad, rad subotom i rad nedjeljom u navedenom se slučaju obračunavaju na način kao da je zaposlenik radio u redovitom osmosatnom radnom vremenu tj. obračun dodataka se provodi na osam sati dnevno. U slučaju da je efektivni rad subotom i/ili nedjeljom kraći od osam sati dnevno, navedeni dodaci obračunavaju se za efektivno odrađene sate.

Kod analize konkretne situacije treba vidjeti što je s radnikom ugovoreno pa prema tome ocijeniti na koje sve dodatke na plaću radnik ima pravo, ako je na službenom putu radio u dane tjednog odmora.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima.
Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

³ Tako, primjerice, Kolektivni ugovor za graditeljstvo za prekovremeni rad predviđa povećanje od 30%, kao i Kolektivni ugovor za djelatnosti drvne i papirne industrije.